

Stof tot nadenken

Ter gelegenheid van het tweehonderdste geboortjaar van Florence Nightingale (5 mei 1820) verschijnt *Stof tot nadenken*, de Nederlandse vertaling van *Suggestions for Thought*. In dit driedelig werk uit 1860 leren we de grondlegster van de moderne verpleging van een heel andere kant kennen, namelijk als een theologe van formaat.

Met haar boek prikkelt Nightingale christenen van alle denominaties, al dan niet praktiserend – anglicanen en katholieken in het bijzonder – om zichzelf af te vragen “Geloof ik wat ik zeg dat ik geloof?” en “Staat mijn leven in het teken van mijn geloof?” Zo ja, dan kan de lezer zich opmaken voor de kritische kanttekeningen die Nightingale plaatst bij tal van

traditionele theologische opvattingen en religieuze praktijken. Zo niet, dan legt Nightingale de lezer haar ‘positieve’ theologie voor en beschrijft ze gedetailleerd welke praktische consequenties hieraan verbonden zijn.

Maar *Stof tot nadenken* is ook een must-read voor mensen die geen christen (meer) zijn. Want Nightingale's theologie maakt duidelijk hoe zij tegen verplegen aankeek. Ziekte was voor haar een kwaad dat moest worden uitgebannen, niet door te bidden om genezing maar door gebruik te maken van het menselijk verstand. Gaandeweg zou dan duidelijk worden welke omstandigheden tot gezondheid leiden en hoe deze omstandigheden kunnen worden gecreëerd. Dit is wat zij in *Notes on Nursing* bedoelde met de elementen van verplegen die volgens haar nog niet bekend waren. Het woord elementen is niet toevallig. Zoals scheikundigen het periodiek systeem van scheikundige elementen aan het ontdekken waren, zo moesten verpleegkundigen de elementen van verplegen ontdekken. In *Stof tot nadenken* trekt ze dit breder. Volgens Nightingale krijgt de mens het geluk niet van God cadeau. Wat de mens wel van God krijgt is de prikkel (het kwaad in de wereld) plus de vermogens (met name het menselijk verstand) om zelf te ontdekken wat het geluk voor de mens(heid) inhoudt en hoe dit geluk te bereiken is. Voor Nightingale dus geen goddelijke openbaring of goddelijke voorzienigheid, maar wel de zelfwerkzaamheid van de mens. In haar ogen had bidden dan ook geen enkel nut (in haar jeugd hield ze in een schriftje precies bij waar ze God om gevraagd had, maar de ervaring leerde dat haar gebeden nooit werden verhoord).

Een derde reden om *Stof tot nadenken* te lezen is dat het boek een fascinerend inkijkje geeft in de tijd waarin Nightingale leefde. Ze schrijft niet alleen over theologische kwesties, maar ook over andere onderwerpen, zoals de revoluties in Europa, de rol van de vrouw in gezin en samenleving, de fresco's van Michelangelo in de Sixtijnse kapel, een beroemde straatattractie (the happy family), beruchte moordzaken uit haar tijd, de Great Exhibition van 1851, te veel om allemaal op te noemen. Niet voor niets telt het namenregister meer dan 300 namen van bekende en minder bekende mannen en vrouwen: koningen, politici, filosofen, natuurwetenschappers, kunstschilders, operazangeressen, componisten, ingenieurs, alsook familieleden en bekenden van Nightingale zelf.

Kortom, een vrouw, een verpleegkundige, een theologe, de negentiende eeuw, gecombineerd in één boek. Dat mag u niet missen!